

Onderwerp Beantwoording motie onderzoek risico's basisbaan

Steller J.E. Slagter

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	(050) 367 57 42	Bijlage (n) 2	Ons kenmerk	
Datum	07-12-2018	Uw brief van	Uw kenmerk	-

Geachte heer, mevrouw,

Op 26 september 2018 heeft de gemeenteraad het ‘Haalbaarheidsonderzoek basisbaan in Groningen’ besproken. Tijdens de bespreking heeft uw raad een motie aangenomen waarin u verzoekt te onderzoeken welke risico’s er bestaan dat werknemers in een dergelijke basisbaan te maken krijgen met de armoedeval en op welke manier deze risico’s weggenomen of beperkt kunnen worden. Naar aanleiding van deze motie hebben wij het NIBUD gevraagd hier een onderzoek naar te doen. In deze brief informeren wij u over de uitkomsten van dat onderzoek en over de manier waarop deze kunnen worden beperkt of weggenomen. Het onderzoek van het NIBUD voegen wij bij.

Onderzoek

Wij hebben het NIBUD gevraagd om voor drie groepen bijstandsgerechtigden (alleenstaanden, alleenstaande ouders en een (echt-)paar met kinderen) in beeld te brengen wat het effect van een betaalde baan is op hun besteedbaar inkomen. Daarbij hebben we hen verzocht om dit door te rekenen voor de situatie waarin het inkomen 100% WML en 110% WML bedraagt en om dit door te rekenen voor de situatie waarin men parttime (20 uur) en fulltime werkt. Omdat tijdens de behandeling in de gemeenteraad ook de vergelijking met de huidige Participatiebaan aan de orde kwam, hebben we het NIBUD ook gevraagd om het effect daarvan in de vergelijking op te nemen. Het onderzoek van het NIBUD biedt inzicht op huishoudniveau. Wat betreft de effecten die de invoering kan hebben op de financiën van de gemeente, dat hebben we al in een eerder stadium onderzocht, namelijk in het haalbaarheidsonderzoek basisbaan in Groningen (september 2018).

Uitkomsten

- I. *Een basisbaan leidt tot een hoger besteedbaar inkomen bij personen die vanuit de bijstand fulltime aan het werk gaan.*

Het positieve effect van een baan op het besteedbaar inkomen is het grootst bij alleenstaanden. Hun besteedbaar inkomen stijgt met € 283 bij 100% WML. Voor alleenstaande ouders is de stijging € 268 en voor een echtpaar €38. Er is voor deze groepen dus geen sprake van een armoedeval. Voor alleenstaanden en alleenstaande ouders blijft dat ook zo wanneer zij recht hebben op de individuele inkomenstoeslag (IIT). Voor echtparen die recht hebben op IIT slaat het voordeel van een baan om in een nadeel (-€ 9). Een fulltime baan leidt dus in één situatie tot een armoedeval: voor een echtpaar met kinderen dat nu een IIT ontvangt.

- II. *Een basisbaan leidt voor alle groepen die vanuit de bijstand aan het werk gaan in een baan van 20 uur per week niet tot wijzigingen in het besteedbaar inkomen.*

Bij een baan van 20 uur per week is het inkomen gelijk aan de situatie waarin men een volledige bijstandsuitkering ontvangt. Er is dus geen sprake van een inkomensverbetering en ook niet van een inkomensverslechtering. We zijn er hierbij wel vanuit gegaan dat extra kosten van een baan (woon-werkverkeer) voor rekening van de werkgever komen.

- III. *Een basisbaan leidt in vergelijking tot een participatiebaan voor alle groepen tot een lager besteedbaar inkomen bij een baan van 20 uur per week en tot een hoger besteedbaar inkomen bij een fulltime baan;*

In een basisbaan van 20 uur per week is het inkomen gelijk aan dat in de bijstand (zie boven). Bij een participatiebaan wordt een premie verstrekt die geen invloed heeft op toeslagen en miniregelingen. Het besteedbaar inkomen is dus hoger bij een participatiebaan dan in een basisbaan. Dit voordeel is echter *tijdelijk* omdat de participatiebaan wettelijk aan een maximumtermijn is gebonden. In een fulltime basisbaan is het besteedbaar inkomen voor de groep alleenstaanden en alleenstaande ouders hoger dan bij een participatiebaan. Voor echtparen met kinderen geldt dit alleen bij een inkomen van 110% WML.

Figuur 1 Schematisch overzicht gevolgen basisbaan voor besteedbaar inkomen

	20 uur (ten opzichte van bijstand)	36 uur (ten opzichte van bijstand)	20 uur (ten opzichte van P-baan)	36 uur (ten opzichte van P-baan)
				
				
				

 Wanneer recht bestaat op individuele inkomensvoetstuk

De risico's op een armoedeval

De risico's op een armoedeval doen zich dus vooral voor wanneer de arbeidsomvang beperkt is. Dit geldt echter niet alleen voor de basisbaan, maar ook voor andere situaties waarin mensen parttime werken voor het wettelijk minimumloon. Ook wanneer iemand uit de doelgroep echtparen met kinderen fulltime aan het werk gaat doet zich een (beperkte) armoedeval voor in de situatie dat zij gebruik maken van de individuele inkomensvoetstuk. Die armoedeval verdwijnt wanneer er een inkomen van 110% WML wordt betaald voor de basisbaan.

Beperking van de risico's

De risico's op een armoedeval kunnen in ieder geval op de volgende manieren worden beperkt:

- Door arbeidskosten (woon-werkverkeer) ten laste te brengen van de werkgever en in een toekomstige regeling voor de basisbaan op te nemen dat de werknemer niet zelf de reiskosten hoeft te betalen. Hiermee hebben we overigens bij de berekening van de armoedeval al rekening gehouden;
- Door banen aan te bieden met een substantiële arbeidsomvang. Het besteedbaar inkomen is voor alleenstaanden en alleenstaande ouders (in totaal 82% van het totaal aantal bijstandsgerechtigden) grotendeels afhankelijk van het aantal uren dat men werkt. Het is mogelijk de armoedeval te voorkomen door de minimumomvang van het werk afhankelijk te maken van leefsituatie. Uiteraard kan dit er ook toe leiden dat een deel van de doelgroep deze stap niet kan maken, omdat een dergelijk aantal uren voor hen te belastend is.

Naast fulltime werken vinden we het echter ook belangrijk dat mensen parttime aan de slag gaan. Daarom gaan we kijken of er oplossingen zijn om het risico op een armoedeval verder te beperken.

Uitkomsten onderzoek breder dan basisbanen

Het onderzoek van het NIBUD is uitgevoerd vanwege de mogelijke invoering van de basisbaan. Het geeft echter een breder inzicht in het besteedbaar inkomen van bijstandsgerechtigden en de ontwikkeling van dat inkomen wanneer mensen een baan accepteren. De armoedeval doet zich dus ook voor wanneer mensen een reguliere parttime baan accepteren. Die kan in dat geval nog groter zijn wanneer mensen te maken krijgen met werk gerelateerde kosten (bijvoorbeeld kosten voor woon-werkverkeer).

Omdat het kabinet plannen heeft om het werken voor mensen met een arbeidsbeperking (ook wanneer men parttime aan het werk gaat) lonender te maken, is de invoering van een vrijlating voor deze groep één van de maatregelen die wordt overwogen. Wij hebben het NIBUD gevraagd om (los van het onderzoek naar de basisbanen) het effect daarvan in beeld te brengen. Daarin zien we dat een vrijlating van 12,5% bij een baan van 20 uur per week leidt tot een hoger besteedbaar inkomen van € 90.

Wij vertrouwen erop dat wij u met deze informatie voldoende informatie hebben geboden om een onderbouwde afweging te kunnen maken over de wenselijkheid van de invoering van het instrument basisbanen in onze gemeente.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.